

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi postipankkilain muuttamisesta

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan Postipankin tulo- ja menoarvion vahvistaminen siirrettäväksi valtiovarainministeriöltä Postipankin hallituksen tehtäväksi. Postipankin pankkitakausoikeutta ehdotetaan siten lisättäväksi, että pankilla olisi oikeus antaa pankkitakauksia yhteensä enintään 50 prosenttiin pankin luotonannosta, jolle valtiovarainministeriö erityisestä syystä myönnä lupaa tätä suurempaan määrään. Postipankki-

lakia ehdotetaan muutettavaksi myös siten, että sen säännökset soveltuvin osin vastaavat liikepankkilain säännöksiä. Edelleen ehdotetaan eräitä tarkistuksia pankin hallituksen ja johtokunnan toimivaltaan sekä pankin sijoitustoiminnan järjestelyyn. Lakiin ehdotetaan lisäksi otettavaksi säännös, joka mahdollistaa yhteistoiminnasta yrityksissä annetun lain soveltamisen myös Postipankissa.

YLEISPERUSTELUT

1. Postipankki

1.1. Lainsäädäntö

Postipankki on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella toimiva valtiovarainministeriön valvonnan alainen valtion rahalaitos, jolle on postipankkilailla (511/69) järjestetty itsenäisen oikeushenkilön asema. Postipankin tehtävistä, organisaatiosta ja henkilökunnan oikeusasemasta on säännöksiä postipankkilain lisäksi postipankkiasetuksessa (793/69).

Vaikka Postipankki on lain mukaan valtion vastuulla toimiva valtiovarainministeriön valvonnan alainen rahalaitos, se vastaa kuitenkin sitoumuksistaan ensisijaisesti omalla varallisuudellaan.

1.2. Hallinto ja valvonta

Postipankin ylimpänä päätösvaltaa käyttävänä elimenä on yhdeksänjäseninen hallitus, jonka

valtioneuvosto nimittää kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Lain mukaan valtiovarainministeriön, Suomen Pankin, posti- ja telelaitoksen sekä valtiokonttorin tulee olla edustettuina Postipankin hallituksessa.

Pankin yleistä päätös- ja toimeenpanovaltaa käyttää viisijäseninen johtokunta. Johtokunnan puheenjohtajana toimivan pääjohtajan ja pääjohtajan varamiehenä toimivan johtajan nimitää tasavallan presidentti. Muiden johtajien toimet täyttää pankin hallitus.

Valtioneuvosto vahvistaa Postipankin tilinpäätöksen ja päättää, pankin hallituksen tehtyä asiasta ehdotuksen, vuosivoiton käyttämisestä sekä myöntää vastuuvapauden Postipankin hallitukselle ja johtokunnalle. Valtiovarainministeriö määrää pankin tilintarkastajat, vahvistaa Postipankin vuotuisen tulo- ja menoarvion sekä puoleksi vuodeksi kerrallaan pankin sijoitussuunnitelman. Valtiovarainministeriö vahvistaa myös posti- ja telelaitokselle Postipankin liikkeen hoidosta maksettavien korvausten perusteet.

1.3. Postipankin liiketoiminnasta

Postipankkilaila, joka tuli voimaan vuoden 1970 alussa pankkilainsäädännön kokonaisuudistuksen yhteydessä, laajennettiin Postipankin oikeutta harjoittaa liikepankkien tavoin pankkitoimintaa. Samalla pankki sai oikeuden antaa muun muassa pankkitakauksia.

Postipankin tehtäviä hoitaa 33 pankin omaa konttoria ja yli 3 100 posti- ja telelaitoksen toimipaikkaa. Lisäksi Suomen Pankin konttorit hoitavat eräitä Postipankin tehtäviä. Postipankin palveluksessa on noin 5 500 toimihenkilöä. Posti- ja telelaitoksen toimipaikoissa Postipankin tehtäviä hoitaa noin 6 300 posti- ja telelaitoksen virkamiestä.

Postipankilla on ottolainauksessa käytettävissään samat tilimuodot kuin muillakin pankeilla lukuun ottamatta shekkitiliä, jonka sijasta Postipankissa on postisiirtotili. Pankin ottolainaus on kehittynyt vuodesta 1970 lähtien seuraavasti:

Vuosi	Varsinaiset talletukset milj. mk	Siirtotili-saatavat milj. mk	Koko kotimaisen ottolainaus milj. mk
1970	1 300	1 000	2 300
1971	1 500	1 200	2 700
1972	1 800	1 550	3 350
1973	2 150	2 000	4 150
1974	2 650	2 350	5 000
1975	3 150	3 150	6 350
1976	3 550	3 150	6 800
1977	4 100	3 150	7 350
1978	4 700	3 100	8 000
1979	5 400	3 700	9 350
1980	6 250	3 700	10 100

Postipankin antolainaus on kehittynyt vuodesta 1970 lähtien seuraavasti:

Vuosi	milj. mk	Vuosi	milj. mk
1970	1 850	1975	6 300
1971	2 300	1976	7 100
1972	2 750	1977	8 050
1973	3 750	1978	8 600
1974	4 950	1979	10 000
		1980	11 950

Vuodesta 1975 alkaen lukuihin sisältyvät myös valtion investointirahaston varoista myönnetty lainat.

Postipankin antolainaus jakautui vuoden 1980 lopussa lainansaajaryhmien kesken seuraavasti:

— teollisuus	34,8 %
— energian tuotanto	11,2 %
— kiinteistöt ja rakennustoiminta	12,8 %
— palveluelinkeinot	10,3 %
— kotitaloudet	16,7 %
— julkiset yhteisöt	8,9 %
— muut	5,3 %

Postipankki on tällä hetkellä maan kolmanneksi suurin rahalaitos sekä taseen loppusummalla että ottolainauksen määrällä mitattuna. Pankin saatua 1970-luvun alusta periaatteessa samat valtuudet harjoittaa pankkitoimintaa kuin muutkin pankit, sen otto- ja antolainauksen markkinaosuudet kasvoivat varsinkin vuosikymmenen alkupuoliskolla. Vuoden 1980 lopussa Postipankin markkinaosuus talletuspankkien ottolainauksesta yleisöltä oli 11,9 %. Pankin markkinaosuus yleisön varsinaisista talletuksista pankeissa oli 9,8 %. Postipankin markkinaosuus talletuspankkien antolainauksesta yleisölle oli vuoden 1980 lopussa 12,2 %. Pankki on myös vuosittain lisännyt luottotappiovarauksiaan, joiden määrä oli vuoden 1980 lopussa 367 miljoonaa markkaa.

Postipankin liiketoiminta on luonteeltaan verrattavissa liikepankkien harjoittamaan liiketoimintaan. Pankin luottokannan jakauma luotonsaajaryhmiin vastaa likimain liikepankkien luottokannan jakaumaa. Kunnille ja kuntainliitoille myönnettyjen lainojen osuus on Postipankin luottokannasta kuitenkin suurempi kuin liikepankeilla. Myös teollisuudelle ja palveluelinkeinoille sekä rakennustoimintaan Postipankki on myöntänyt huomattavassa määrin lainoja. Erityisesti nämä asiakasryhmät tarvitsevat usein pankkitakauksia sitoumustensa vakuudeksi.

Postipankki on vuodesta 1970 alkaen voinut postipankkilain nojalla antaa pankkitakauksia. Pankkitakausten yhteinen enimmäismäärä ei kuitenkaan saa ylittää kahtakymmentä prosenttia pankin luotonannosta. Postipankin myöntämien pankkitakausten määrän kehitys vuodesta 1975 alkaen ilmenee seuraavasta taulukosta.

Vuosi	Pankkitakaukset milj. mk	Prosenttia antolainauksesta
1975	609	9,7
1978	1 087	12,7
1980	1 695	14,2
1981 (30. 6.)	2 149	17,1

Vuodesta 1975 vuoteen 1980 pankkitakaukset ovat markkamäärältään yli kaksinkertaistuneet. Vuoden 1981 kesäkuun lopussa Postipankin pankkitakausten yhteismäärä oli 2 149 miljoonaa markkaa eli seitsemäntoista prosenttia pankin luotonannon kokonaismäärästä, johon sisältyvät myös valtion investointirahaston varoista välitetyt lainat.

2. Ehdotetut muutokset

2.1. Esityksen tavoitteet

Postipankki on valtion erillishallintoon kuuluva liikelaitos. Postipankin laitosmuodon tunnusmerkkejä ovat, että pankki toimii erillään valtion tulo- ja menoarviosta ja että sille on omalla lainsäädännöllä järjestetty itsenäisen oikeushenkilön asema. Lailla järjestetyn erityisen laitosten muotonsa vuoksi Postipankkiin ei sovelleta liikepankkien tavoin osakeyhtiölakia.

Postipankkilain mukaan valtiovarainministeriölle kuuluu pankin yleisvalvonta. Tämän lisäksi ministeriön käsiteltäväksi on postipankkilaisissa annettu eräitä varsinaiseen liiketoimintaan kuuluvia asioita. Huomioon ottaen Postipankin liiketoiminnan laadun ja laajuuden sekä sen, että tämä toiminta on nykyisin verrattavissa liikepankkien vastaavaan toimintaan, on pidettävä tarpeellisena, että Postipankin asema myös säännöksiin saatetaan soveltuvien osin vastaamaan liikepankkien asemaa. Tässä tarkoituksessa ehdotetaan esityksessä Postipankin liiketoiminnan ja hallinnon kehittämiseksi lisättäväksi pankin päätösvaltaa sen liiketoimintaan liittyvissä asioissa suhteessa valtiovarainministeriöön, tehtäväksi eräitä tarkistuksia pankin hallituksen ja johtokunnan toimivaltaan sekä muutettavaksi postipankkilakia soveltuvien osin muutoinkin siten, että sen säännökset entistä tarkemmin vastaisivat liikepankkilain (540/69) säännöksiä.

2.2. Postipankin tulo- ja menoarvion vahvistaminen

Postipankin tulo- ja menoarvion vahvistaa nyt valtiovarainministeriö. Ottaen huomioon Postipankin liiketoiminnan laadun ja laajuuden sekä sen, että pankin tulo- ja menoarvio on

lähinnä tarkoitettu varsinaisen liiketoiminnan vuotuiseksi ennakkosuunnitelmaksi, ehdotetaan, että tulo- ja menoarvion vahvistaminen siirretään Postipankin hallituksen tehtäväksi.

Postipankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta on tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä varten toimitettava valtiovarainministeriölle. Lakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta on toimitettava valtioneuvostolle.

2.3. Postipankin antamien pankkitakausten enimmäismäärän korottaminen

Postipankki on vuodesta 1970 alkaen antanut pankkitakauksia. Postipankkilain mukaan Postipankin antamien pankkitakausten enimmäismäärä ei saa ylittää kahtakymmentä prosenttia pankin luotonannosta.

Postipankin antamat pankkitakaukset ovat vuodesta 1975 vuoteen 1980 kasvaneet määrältään yli kaksinkertaisiksi. Vuoden 1981 kesäkuun lopussa Postipankin pankkitakausten yhteismäärä oli 2 149 miljoonaa markkaa eli seitsemäntoista prosenttia pankin luotonannon kokonaismäärästä.

Liikepankkien, säästöpankkien ja osuuspankkien takausten myöntämisoikeutta koskevat säännökset ovat sisällöltään väljemmät kuin vastaava säännös postipankkilaisissa. Postipankkilain pankkitakausten enimmäismäärää koskeva säännös ei enää sisällöltään vastaa pankin liiketoiminnan laatua ja laajuutta. Tämän vuoksi ja kun laissa oleva rajoitus on omiaan haittaamaan Postipankin harjoittaman pankkitakaustoiminnan kehitystä ja siten myös pankin koko liiketoimintaa, ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että Postipankin antamien pankkitakausten yhteinen enimmäismäärä ei saisi ylittää viittäkymmentä prosenttia pankin luotonannosta.

2.4. Postipankkilain eräiden säännösten muuttaminen vastaamaan liikepankkilain säännöksiä

Postipankkia koskevaa lainsäädäntöä on kehitetty yhdenmukaisesti liikepankkilain säännösten kanssa postipankkilaila ja siihen myöhemmin tehdyillä muutoksilla.

Liikepankkilain mukaan liikepankki saa omistaa pankkitoimintaan kuulumattomia elinkeinoja harjoittavien yhteisöjen osakkeita tai osuuksia määrän, joka on enintään kaksikymmentä prosenttia yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä. Postipankkilain mukaan Postipankki saa omistaa edellä mainittuja osakkeita ja osuuksia ainoastaan valtiovarainministeriön luvalla. Postipankkilaki ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan tältä osin liikepankkilain vastaavaa säännöstä.

Liikepankki saa liikepankkilain mukaan harjoittaa pankkitarkastusviraston luvalla asunto-säästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä ja omistaa osakkeita tai osuuksia yhteisöissä, jotka harjoittavat yksinomaan tällaista välitystoimintaa. Postipankkilain mukaan Postipankki voi harjoittaa valtiovarainministeriön määräämissä rajoissa asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä ja notariaattitoimintaa.

Liikepankkilain ja postipankkilain säännösten yhtenäistämiseksi myös pankkien harjoittaman asunto- ja kiinteistönvälitystoiminnan osalta ehdotetaan postipankkilaki tältä osin muutettavaksi vastaamaan liikepankkilain säännöksiä.

Postipankkilakiin ei sisälly säännöksiä pankin vakavaraisuudelle vaaraa mahdollisesti aiheuttavasta luotonanto- ja takauskiellosta. Postipankkilakiin ei myöskään sisälly säännöksiä saadun vakuuden edelleenpanttauskiellosta eikä siitä, että Postipankki ei saa ottaa obligatiolainaa. Edellä mainitut liikepankkilakiin sisältyvät säännökset ehdotetaan lisättäviksi myös postipankkilakiin.

2.5. Yhteistoimintalain soveltaminen Postipankissa

Vuoden 1979 heinäkuun alusta voimaantullutta yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/78) ei sovelleta valtion virastoissa tai laitoksissa. Asetuksella voidaan kuitenkin säätää, että lakia on sovellettava myös valtion tuotanto- tai liikelaitoksessa. Postipankkia ei voida pitää edellä mainitunlaisena valtion laitoksena.

Postipankin henkilökunnan kokonaisvahvuus on noin 5 500 henkilöä. Henkilökunnasta on noin 95 prosenttia virkasuhteessa ja noin viisi prosenttia työsopimussuhteessa Postipankkiin.

Koska yhteistoimintalakia sovelletaan muun muassa liikepankeissa, on sen soveltamista myös Postipankissa pidettävä asianmukaisena. Postipankkilakiin ehdotetaan lisättäväksi tätä koskeva säännös.

2.6. Postipankin sijoitustoiminnan järjestely

Sellaiset Postipankin liikkeessä kertyvät varat, joita ei tarvita liikkeen hoitamiseen, voidaan sijoittaa luotonantoon sekä obligatioihin, debenttureihin ja muihin joukkovelkakirjoihin. Liikkeestä kertyneet varat voidaan sijoittaa myös sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää pankin tai posti- ja telelaitoksen liikkeen harjoittamiseen taikka pankin toimihenkilöiden asumiseen, koulutukseen tai virkistytymiseen sekä osakkeisiin ja osuuksiin sellaisissa kiinteistöyhteisöissä. Varojen sijoittaminen talletuksina rahalaitoksiin on myös mahdollista.

Koska valtiolla tai sen määräysvallassa olevalla yhteisöllä saattaa olla sellaisia toimitilatarpeita, joiden hankintaan ei ole tarkoituksenmukaista osoittaa varoja esimerkiksi valtion tulo- ja menoarviossa, olisi pankin varoja voitava sijoittaa myös sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää muihinkin valtion tarpeisiin kuin Postipankin tai posti- ja telelaitoksen liikkeen harjoittamiseen.

Edellä mainitut sijoitukset, lukuun ottamatta lyhytaikaista luotonantoa, on tehtävä valtiovarainministeriön kutakin vuosipuoliskoa varten vahvistaman sijoitussuunnitelman tai ministeriön erikseen antaman suostumuksen mukaan. Sijoitussuunnitelman suunnittelujakson pidentämiseksi ehdotetaan lakia muutettavaksi siten, että valtiovarainministeriö vahvistaisi sijoitussuunnitelman kutakin kalenterivuotta varten.

Postipankin sijoituksista päättää Postipankin hallitus. Postipankin johtokunta saa pankin hallituksen määräämissä rajoissa ja sen antamien ohjeiden mukaisesti myöntää luottoa pankin asiakaskunnan asunnon hankintaan, opintoja tai muita hyödylliseksi katsottavia tarpeita varten. Postipankin johtokunnan ja hallituksen välistä sijoitusasioiden ratkaisuvaltasäännöstä ehdotetaan siten muutettavaksi, että pankin hallitus voisi tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa siirtää ratkaisuvaltaansa näissä asioissa johtokunnalle.

2.7. Valtion investointirahaston varoista myönnettävien lainojen valmistava käsittely

Valtion rahoituksen lisäämiseksi tuotannollisiin investointeihin perustettiin vuonna 1975 annetulla lailla (74/75) valtion investointirahasto. Investointirahasto on valtion tulo- ja menoarvion ulkopuolella oleva rahasto, josta myönnetään lainoja tuotannollista toimintaa harjoittavien yritysten käyttöomaisuusinvestointien rahoittamiseen. Lisäksi rahasto voi myöntää muualla maassa kuin kehitysalueilla lainoja kunnille ja sellaisille teollisuuskyläosakeyhtiöille, joissa kunta on osakkaana, yrityksiä palvelevien teollisuustilojen rakentamisen rahoittamiseen. Valtion investointirahastoa hoitaa valtiovarainministeriön valvonnan alaisena valtiokonttori. Lainat rahaston varoista myönnetään Postipankin välityksellä ja pääosiltaan Postipankin vastuulla. Näitä asioita käsittelee valtion investointirahastosta annetun lain mukaan valmistavasti Postipankin lisätty johtokunta. Lainoista päättää Postipankin hallitus. Myös postipankkilakiin ehdotetaan otettavaksi säännös siitä, että Postipankin lisätty johtokunta käsittelee valmistavasti investointirahaston varoista myönnettäviä lainoja koskevat asiat.

YKSITYISKOHTAISET PERUSTELUT

5 § 2 momentin 1 kohta. Postipankin vuotuisen tulo- ja menoarvion vahvistaa nykyisen säännöksen mukaan valtiovarainministeriö. Koska pankin tulo- ja menoarvio on lähinnä tarkoitettu varsinaisen liiketoiminnan vuotuiseksi ennakkosuunnitelmaksi, ehdotetaan, että tulo- ja menoarvion vahvistaminen siirretään Postipankin hallituksen tehtäväksi.

5 § 2 momentin 2 kohta. Nykyisen säännöksen mukaan Postipankin hallituksen tulee toimittaa valtiovarainministeriölle Postipankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä varten. Lainkohta ehdotetaan siten muutettavaksi, että pankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta tulee toimittaa valtiovarainministeriön sijasta valtioneuvostolle. Valtioneuvosto on tähänkin saakka vallinneen käytännön mukaisesti ja lain 26 §:n säännökseen nojautuen päättänyt tilinpäätöksen hyväk-

3. Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä Postipankissa ja valtiovarainministeriössä.

4. Esityksen taloudelliset ja hallinnolliset vaikutukset

Ehdotetuilla lainmuutoksilla ei ole suoranaista vaikutusta valtion tai Postipankin talouteen. Postipankin päätösvallan lisääminen sen liike-toimintaan liittyvissä asioissa suhteessa valtiovarainministeriöön sekä ehdotetut muut tarkistukset pankin hallituksen ja johtokunnan toimivaltaa koskeviin säännöksiin merkitsevät toiminnan rationalisointia ja tätä kautta voitaneen saavuttaa jossakin määrin säästöä Postipankin hallintomenoissa.

5. Voimaantulo

Lakiehdotus on tarkoitus saattaa voimaan heti sen jälkeen, kun eduskunta on sen hyväksynyt.

symisestä, vuosivoiton käyttämisestä ja vastuuvapauden myöntämisestä.

5 § 2 momentin 5 kohta. Lainkohdan mukaan Postipankin hallituksen tulee käsitellä varojen sijoittamista koskevat asiat. Lain 22 §:ssä on mainittu poikkeukset Postipankin hallituksen sijoitustoimivaltaa koskevista yleisistä säännöksistä. Lain 5 §:n 2 momentin 5 kohtaan ehdotetaan otettavaksi viittaus lain 22 §:ään.

7 § 2 momentti. Koska posti- telelaitoksen toimipaikat hoitavat postipankkilain 2 §:n 1 momentin mukaan Postipankin tehtäviä, on pidettävä asianmukaisena, että pankin johtokunta voisi tarvittaessa ja toimivaltansa puitteissa siirtää asioita ratkaistavaksi myös Postipankin tehtäviä hoitavalle posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijalle. Kysymykseen tulisi tällöin ratkaisuvallan siirtäminen lähinnä antolainaukseen liittyvissä asioissa. Momenttiin ehdotetaan otettavaksi tätä tarkoittava lisäys.

7 § 3 *momentti*. Valtion investointirahastosta annetun lain 4 §:n 2 momentin mukaan rahastosta myönnettäviä lainoja koskevat asiat käsittelee valmistavasti Postipankin lisätty johtokunta, johon kuuluvat Postipankin johtokunnan lisäksi valtioneuvoston kahdeksi vuodeksi kerrallaan määräämät viisi lisäjäsentä. Näistä kolmen jäsenen tulee edustaa valtiovarainministeriötä, kauppa- ja teollisuusministeriötä ja työvoimaministeriötä sekä kahden jäsenen teollisuutta. Vastaavan sisältöinen investointirahaston varoista myönnettävien lainojen valmistavaa käsittelevä koskeva säännös ehdotetaan lisättäväksi myös postipankkilakiin.

11 b §. Postipankkilakiin ehdotetaan otettavaksi uusi 11 b §, jonka mukaan yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/78) sovellettaisiin Postipankkiin siten kuin asetuksella säädetään.

20 a §. Liikepankkilain 40 §:n (966/79) mukaan liikepankki ei saa samalle henkilölle tai olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä oleville henkilöille antaa luottoa eikä takauksia niin suuressa määrin, että siitä voisi aiheutua vaaraa pankin vakavaraisuudelle. Samansisältöinen postipankkilaista puuttuva säännös ehdotetaan otettavaksi uuteen 20 a §:ään.

20 b §. Liikepankkilain 41 §:n mukaan liikepankille annettua vakuutta ei saa vakuuden antajan suostumuksetta pantata edelleen. Vastaavan sisältöinen postipankkilaista puuttuva säännös ehdotetaan otettavaksi uuteen 20 b §:ään.

20 c §. Liikepankkilain 39 §:n mukaan liikepankki ei saa ottaa obligaatiolainaa. Tämän sisältöinen postipankkilaista puuttuva säännös ehdotetaan otettavaksi uuteen 20 c §:ään.

21 § 1 *momentin 2 kohta*. Sellaisten Postipankin liikkeestä kertyvien varojen, joita ei tarvita liikkeen hoitamiseen, sijoittamista koskevat säännökset ovat postipankkilain 21 §:n 1 momentissa. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankin varoja voitaisiin sijoittaa myös sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää muihinkin valtion tarpeisiin kuin Postipankin tai posti- ja telelaitoksen liikkeen harjoittamiseen.

21 § 2 *momentti*. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että valtiovarainministeriö vahvistaisi Postipankin varojen sijoitussuunnitelman kutakin kalenterivuotta varten. Pykälän 1 momentin 2 kohdassa mainitut sijoitukset kiinteistöihin ja toimitiloihin tapahtuisivat

pankin tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otettavien määrärahojen rajoissa. Lakiehdotuksen 5 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan pankin vuotuisen tulo- ja menoarvion vahvistaisi pankin hallitus.

22 §. Pykälän 2 momenttia ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankin hallitus voisi siirtää ratkaisuvaltaa sijoitusasioissa tarpeelliseksi katsomassaan laajuudessa pankin johtokunnalle. Momenttiin ehdotetaan selvyys vuoksi lisättäväksi viittaus lain 7 §:n 2 momenttiin, jonka mukaan johtokunta voi edelleen siirtää ratkaisuvaltansa pankin viran tai toimen haltijalle tai Postipankin tehtäviä hoitavalle posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijalle. Pykälän 1 ja 2 momentti ehdotetaan yhdistettäväksi uudeksi 1 momentiksi, jolloin nykyinen 3 momentti siirtyy uudeksi 2 momentiksi.

Lain 22 §:n uusi 2 momentti vastaa sisältöään voimassa olevan lain 22 §:n 3 momenttia. Sen mukaan valtiovarainministeriö edelleenkin antaisi ohjeet lyhytaikaisen luoton myöntämisestä valtiolle. Momentin toisessa lauseessa oleva sana "kassasijoituksista" ehdotetaan korvattavaksi sanalla "sijoituksista".

23 § 2 *momentti*. Postipankki ei saa ilman valtiovarainministeriön lupaa omistaa osuuksia teollisuutta, rakennustoimintaa, tavarankäyttöä tai vuokrausta, vakuutustoimintaa, liikennettä tai välitystä eikä muuta pankkitoimintaan kuulumattomia elinkeinoja harjoittavissa yhteisöissä. Liikepankkilain 22 §:n 2 momentin muutoksen (966/79) perusteella liikepankki saa omistaa edellä mainitunlaisia osakkeita tai osuuksia määrän, joka on enintään kaksikymmentä prosenttia yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä. Aikaisemmin myös liikepankit saivat omistaa edellä mainitunlaisia osakkeita vain valtiovarainministeriön luvalla.

Postipankkilain 23 §:n 2 momentti ehdotetaan muutettavaksi vastaamaan liikepankkilain 22 §:n 2 momenttia. Osakkeiden ja osuuksien hankkimisesta Postipankille päättäisi pankin hallitus.

23 § 3 *momentti*. Lainkohdassa säännellään Postipankin harjoittaman asunto- ja kiinteistövälitystoiminnan laajuus. Lainkohtaa ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankki saisi valtiovarainministeriön luvalla harjoittaa paitsi asuntosäästötoimintaan liittyvää asuntojen ja kiinteistöjen välitystä myös omistaa osakkeita

tai osuuksia yhtiöissä, jotka harjoittavat yksinomaan tällaista välitystoimintaa. Sama oikeus on liikepankkilain 28 §:n nojalla liikepankeilla saatuaan siihen pankkitarkastusviraston luvan. Samalla momentista ehdotetaan tarpeettomana poistettavaksi notariaattitoimintaa koskeva maininta, koska notariaattitoiminta on lain 1 §:n 2 momentin mukaan pankkitoimintaan kuuluvaa liiketoimintaa.

24 §. Lainkohdassa on säännös Postipankin antamien pankkitakausten enimmäismäärästä. Takausten enimmäismäärä ei nykyisin saa ylittää kahtakymmentä prosenttia pankin luotonannosta.

Liikepankkien myöntämien pankkitakausten yhteismäärää ei ole liikepankkilaissa rajoitettu määrättyyn osaan asianomaisen liikepankin luotonannosta. Liikepankkilain 46 §:ssä on säännökset liikepankin vakavaraisuudesta. Sen mukaan liikepankin oman pääoman on oltava vähintään neljä prosenttia liikepankin sanotussa lainkohdassa tarkoitettujen sitoumusten yhteismäärästä. Kun vastuusitoumukset otetaan sitoumusten yhteismäärää laskettaessa huomioon puolesta määrästään, rajoittavat vakavaraisuutta koskevat säännökset välillisesti liikepankin oikeutta takausten antamiseen. Vuoden 1980 tilinpäätöstietojen perusteella kahden suurimman liikepankin pankkitakausten yhteismäärä oli sanotun vuoden lopussa 70—80 prosenttia asianomaisen liikepankin luotonannosta.

Säästöpankkilain 51 §:n (680/78) mukaan säästöpankki saa antaa takauksia ainoastaan turvaavaa vakuutta vastaan. Säästöpankin antamat takaukset eivät saa yhteensä, lukuun ottamatta säästöpankkien keskusrahallaitoksena toimivalle liikepankille annettuja vastatakauksia,

ylittää kahtakymmentä prosenttia pankin luotonannosta, ellei pankkitarkastusvirasto erityisesti syystä myönnä lupaa suurempaan määrään. Takausten antamista rajoittavat säännökset eivät kuitenkaan koske kunnan, kuntainliiton tai seurakunnan sitoumusten vakuudeksi annettavia takauksia. Osuuspankkilain 43 §:ssä (681/78) on soveltuvin osin samanlainen säännös osuuspankin oikeudesta antaa takauksia.

Liikepankkien myöntämien pankkitakausten yhteismäärää ei siten ole liikepankkilaissa rajoitettu määrättyyn osaan asianomaisen liikepankin luotonannosta. Myös säästöpankkilain ja osuuspankkilain säännökset säästöpankin ja osuuspankin oikeudesta antaa takauksia ovat sisällöltään väljemmät kuin vastaava säännös postipankkilaisissa. Lisäksi säästöpankin ja osuuspankin asiakkaalla on mahdollisuus saada sitoumuksensa vakuudeksi säästöpankin tai osuuspankin keskusrahallaitoksena toimivan liikepankin antama pankkitakausta.

Postipankkilain pankkitakausten enimmäismäärää koskevaa säännöstä ehdotetaan muutettavaksi siten, että Postipankin antamien pankkitakausten yhteinen enimmäismäärä ei saisi ylittää viittäkymmentä prosenttia pankin luotonannosta. Valtiovarainministeriö voisi Postipankin hallituksen esityksestä erityisestä syystä myöntää pankille luvan antaa pankkitakauksia suurempaan määrään. Lisäksi ehdotetaan, että sana "takauksia" muutetaan sanaksi "pankkitakauksia" vastaamaan postipankkilain 1 §:n 2 momentin sanamuotoa.

Edellä olevan perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Laki

postipankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä elokuuta 1969 annetun postipankkilain (511/69) 5 §:n 2 momentin 1, 2 ja 5 kohta, 7 §:n 2 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22 §, 23 §:n 2 ja 3 momentti ja 24 §,

näistä 23 §:n 2 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (683/78), sekä

lisätään 7 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 11 b ja 20 a—c § seuraavasti:

5 §

Postipankin hallituksen tulee:

- 1) vahvistaa johtokunnan esityksestä Postipankin seuraavan vuoden tulo- ja menoarvio;
- 2) toimittaa valtioneuvostolle Postipankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta tilinpäätöksen vahvistamista, vuosivoiton käyttämisestä päättämistä ja vastuuvapauden myöntämistä varten;

5) käsitellä varojen sijoittamista koskevia asioita 22 §:ssä säädettyin poikkeuksin;

7 §

Johtokunta voi siirtää johtokunnan ratkaistavia asioita pankin viran tai toimen haltijan tahi Postipankin tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijan ratkaistaviksi tämän omalla vastuulla.

Valtion investointirahaston varoista myönnettäviä lainoja koskevat asiat käsittelee valmistavasti Postipankin lisätty johtokunta, jonka kokoonpanosta on säädetty valtion investointirahastosta annetussa laissa (74/75).

11 b §

Yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/78) sovelletaan Postipankkiin siten kuin asetuksella säädetään.

20 a §

Postipankki ei saa samalle henkilölle tai olennaisessa taloudellisessa etuyhteydessä oleville henkilöille antaa luottoa eikä takauksia niin suuressa määrin, että siitä voi aiheutua vaaraa pankin vakavaraisuudelle.

20 b §

Postipankille annettua vakuutta ei saa vakuuden antajan suostumuksetta pantata edelleen.

20 c §

Postipankki ei saa ottaa obligaatiolainaa.

21 §

Postipankin liikkeestä kertyvät varat, joita ei tarvita liikkeen hoitamiseen, voi Postipankki sijoittaa:

1) luotonantoon sekä obligaatioihin, debenttureihin ja muihin joukkovelkakirjoihin;

2) sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää pankin tai posti- ja telelaitoksen liikkeen harjoittamiseen tahi muuhun valtion toimintaan taikka pankin toimihenkilöiden asumiseen, koulutukseen tai virkistämiseen sekä osakkeisiin ja osuuksiin sellaisissa kiinteistöyhteisöissä; sekä

3) talletuksina rahalaitoksiin.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa mainitut sijoitukset, lukuun ottamatta 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotonantoa, on tehtävä valtiovarainministeriön kutakin kalenterivuotta varten vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaan ja saman momentin 2 kohdassa mainitut sijoitukset pankin tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otettavien määrärahojen rajoissa.

22 §

Sijoituksista päättää Postipankin hallitus. Hallitus voi tarkoituksenmukaiseksi katsomisaan rajoissa kuitenkin antaa sijoitusasioita pankin johtokunnan ratkaistavaksi. Johtokunnan oikeudesta siirtää sen ratkaistavia asioita pan-

kin viran tai toimen haltijan tahi Postipankin tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijan ratkaistavaksi säädetään 7 §:n 2 momentissa.

Valtiovarainministeriö antaa ohjeet lyhytaikaisen luoton myöntämisestä valtiolle. Muista lyhytaikaisista sijoituksista päättää pankin hallituksen antamien ohjeiden mukaan pankin johtokunta.

23 §

Postipankki saa omistaa osakkeita tai osuuksia 1 momentissa tarkoitettuja elinkeinoja harjoittavassa yhteisössä enintään määrän, joka on kaksikymmentä prosenttia yhteisön koko osaketai osuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä. Osakkeiden ja osuuksien hankkimisesta Postipankille päättää pankin hallitus.

Postipankki voi 1 ja 2 momentin säännök-

sen estämättä harjoittaa valtiovarainministeriön luvalla asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä ja omistaa osakkeita tai osuuksia yhteisöissä, jotka harjoittavat yksinomaan tällaista välitystoimintaa.

24 §

Postipankki voi antaa pankkitakauksia. Pankkitakaukset myöntää johtokunta pankin hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Pankkitakauksen yhteinen enimmäismäärä ei saa ylittää viittäkymmentä prosenttia pankin luotonannosta, ellei valtiovarainministeriö Postipankin hallituksen esityksestä erityisestä syystä myönnä lupaa suurempaan määrään.

Tämä laki tulee voimaan päivänä
kuuta 198

Helsingissä 5 päivänä helmikuuta 1982

Tasavallan Presidentti

MAUNO KOIVISTO

Valtiovarainministeri Abti Pekkala

Laki

postipankkilain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan 8 päivänä elokuuta 1969 annetun postipankkilain (511/69) 5 §:n 2 momentin 1, 2 ja 5 kohta, 7 §:n 2 momentti, 21 §:n 1 ja 2 momentti, 22 §, 23 §:n 2 ja 3 momentti ja 24 §,

näistä 23 §:n 2 ja 3 momentti sellaisina kuin ne ovat 31 päivänä elokuuta 1978 annetussa laissa (683/78), sekä

lisätään 7 §:ään uusi 3 momentti sekä lakiin uusi 11 b ja 20 a—c § seuraavasti:

Voimassa oleva laki

5 §.

Postipankin hallituksen tulee:

1) toimittaa valtiovarainministeriön vahvistettavaksi ehdotuksensa Postipankin seuraavan vuoden tulo- ja menoarvioksi;

2) toimittaa valtiovarainministeriölle Postipankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta tilinpäätöksen vahvistamista ja vastuuvapauden myöntämistä varten;

5) käsitellä varojen sijoittamista koskevat asiat;

7 §.

Johtokunta voi siirtää johtokunnan ratkaistavia asioita pankin viran tai toimen haltijan ratkaistaviksi tämän omalla vastuulla.

Ehdotus

5 §

Postipankin hallituksen tulee:

1) vahvistaa johtokunnan esityksestä Postipankin seuraavan vuoden tulo- ja menoarvio;

2) toimittaa valtioneuvostolle Postipankin tilinpäätös ja kertomus edelliseltä vuodelta tilinpäätöksen vahvistamista, vuosivoiton käyttämisestä päättämistä ja vastuuvapauden myöntämistä varten;

5) käsitellä varojen sijoittamista koskevia asioita 22 §:ssä säädettyin poikkeuksin;

7 §

Johtokunta voi siirtää johtokunnan ratkaistavia asioita pankin viran tai toimen haltijan *tabi* Postipankin tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijan ratkaistaviksi tämän omalla vastuulla.

Valtion investointirahaston varoista myönnettäviä lainoja koskevat asiat käsittelee valmista-
vasti Postipankin lisätty johtokunta, jonka kokoonpanosta on säädetty valtion investointirahastosta annetussa laissa (74/75).

11 b §

Yhteistoiminnasta yrityksissä annettua lakia (725/78) sovelletaan Postipankkiin siten kuin asetuksella säädetään.

Voimassa oleva laki

Ehdotus

20 a §

*Postipankki ei saa samalle henkilölle tai olen-
naisessa taloudellisessa etuyhteydessä oleville
henkilöille antaa luottoa eikä takauksia niin
suurena määrin, että siitä voi aiheutua vaaraa
pankin vakavaraisuudelle.*

20 b §

*Postipankille annettua vakuutta ei saa va-
kuuden antajan suostumuksetta pantata edel-
leen.*

20 c §

Postipankki ei saa ottaa obligaatiolainaa.

21 §.

Postipankin liikkeestä kertyvät varat, joita ei tarvita liikkeen hoitamiseen, voi Postipankki sijoittaa:

1) luotonantoon sekä obligaatioihin, debentuureihin ja muihin joukkovelkakirjoihin;

2) sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää pankin tai posti- ja lennätinlaitoksen liikkeen harjoittamiseen taikka pankin toimihenkilöiden asumiseen, koulutukseen tai virkistämiseen sekä osakkeisiin ja osuuksiin sellaisissa kiinteistöyhteisöissä; sekä

3) talletuksina rahalaitoksiin.

Edellä 1 momentin 1 ja 2 kohdissa mainitut sijoitukset, lukuun ottamatta 22 §:n 3 momentissa tarkoitettua luotonantoa, on tehtävä valtiovarainministeriön kutakin vuosipuoliskoa varten vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaan tai sen erikseen antaman suostumuksen perusteella.

22 §.

Sijoituksista päättää Postipankin hallitus.

Postipankin johtokunta saa myöntää luottoa pankin hallituksen määräämissä rajoissa ja sen antamien ohjeiden mukaisesti pankin asiakaskunnan asunnon hankintaa, opintoja tai muita hyödyllisiksi katsottavia tarpeita varten.

Valtiovarainministeriö antaa ohjeet lyhytaikaisen luoton myöntämisestä valtiolle. Muista lyhytaikaisista kassasijoituksista päättää pankin

21 §

Postipankin liikkeestä kertyvät varat, joita ei tarvita liikkeen hoitamiseen, voi Postipankki sijoittaa:

1) luotonantoon sekä obligaatioihin, debentuureihin ja muihin joukkovelkakirjoihin;

2) sellaisiin kiinteistöihin, joita käytetään tai aiotaan käyttää pankin tai posti- ja telelaitoksen liikkeen harjoittamiseen taikka muuhun valtion toimintaan taikka pankin toimihenkilöiden asumiseen, koulutukseen tai virkistämiseen sekä osakkeisiin ja osuuksiin sellaisissa kiinteistöyhteisöissä; sekä

3) talletuksina rahalaitoksiin.

Edellä 1 momentin 1 kohdassa mainitut sijoitukset, lukuun ottamatta 22 §:n 2 momentissa tarkoitettua luotonantoa, on tehtävä valtiovarainministeriön kutakin kalenterivuotta varten vahvistaman sijoitussuunnitelman mukaan ja saman momentin 2 kohdassa mainitut sijoitukset pankin tulo- ja menoarvioon tarkoitusta varten otettavien määrärahojen rajoissa.

22 §

Sijoituksista päättää Postipankin hallitus. Hallitus voi tarkoituksenmukaiseksi katsomisaan rajoissa kuitenkin antaa sijoitusasioita pankin johtokunnan ratkaistavaksi. Johtokunnan oikeudesta siirtää sen ratkaistavia asioita pankin viran tai toimen haltijan taikka Postipankin tehtäviä hoitavan posti- ja telelaitoksen viran tai toimen haltijan ratkaistavaksi säädetään 7 §:n 2 momentissa.

Valtiovarainministeriö antaa ohjeet lyhytaikaisen luoton myöntämisestä valtiolle. Muista lyhytaikaisista sijoituksista päättää pankin hal-

Voimassa oleva laki

hallituksen antamien ohjeiden mukaan pankin johtokunta.

23 §.

Postipankki saa *valtiovarainministeriön luvalla* omistaa osakkeita ja osuuksia *edellä* 1 momentissa tarkoitettuja elinkeinoja harjoittavissa yhteisöissä, jos se on Postipankin toiminnalle välttämätöntä. Tällaisten osakkeiden tai osuuksien määrä saa olla enintään kaksikymmentä prosenttia yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta.

Postipankki voi harjoittaa valtiovarainministeriön määräämissä rajoissa asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä ja notariaattitoimintaa.

24 §.

Postipankki voi antaa takauksia. Takaukset myöntää johtokunta pankin hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. Takausten yhteinen enimmäismäärä ei saa ylittää kahtakymmentä prosenttia pankin luotonannosta.

Ehdotus

lituksen antamien ohjeiden mukaan pankin johtokunta.

23 §

Postipankki saa omistaa osakkeita *tai* osuuksia 1 momentissa tarkoitettuja elinkeinoja harjoittavassa yhteisössä *enintään määrän, joka on kaksikymmentä prosenttia yhteisön koko osake- tai osuuspääomasta ja kaikkien osakkeiden tai osuuksien äänimäärästä. Osakkeiden ja osuuksien bankkimisesta Postipankille päättää pankin hallitus.*

Postipankki voi 1 ja 2 momentin säännöksen *estämättä* harjoittaa valtiovarainministeriön *luvalla* asuntosäästötoimintaan liittyvää asunto-osakkeiden ja -osuuksien sekä omakotikiinteistöjen välitystä *ja omistaa osakkeita tai osuuksia yhteisöissä, jotka harjoittavat yksinomaan tällaista välitystoimintaa.*

24 §

Postipankki voi antaa *pankkitakauksia. Pankkitakaukset* myöntää johtokunta pankin hallituksen antamien ohjeiden mukaisesti. *Pankkitakausten* yhteinen enimmäismäärä ei saa ylittää *viittäkymmentä* prosenttia pankin luotonannosta, *ellei valtiovarainministeriö Postipankin hallituksen esityksestä erityisestä syystä myönnä lupaa suurempaan määrään.*

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä
kuuta 198